

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 din (za inozemstvo: 210 din), za 1/2 leta 90 din, za 1/4 leta 45 din, mesečno 15 din. Tedenska izdaja za celo leto 60 din. Plača in toži se v Ljubljani.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ulica 23. Tel. 25-52. Uprava: Gregorčičeva ul. 27. Tel. 47-61. Rokopisov ne vračamo. — Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 11.953.

Izhaja vsak ponedeljek, sredo in petek

Liubliana, ponedeljek 19. avgusta 1940

Cena posamezni številki din 1.50

Po občnem zboru Zveze

Vsa v zastavah je pozdravila dolenska prestolnica v sredo 14. avgusta slovenske trgovce, ki so prišli v Novo mesto na občni zbor svoje osrednje stanovske borbene organizacije — Zveze trgovskih združenj. Lepa udeležba, saj so bila zastopana vsa trgovska združenja, je dokazala, da je slovensko trgovstvo solidarno in danes bolj ko kdaj koli. Občni zbor je s tem dosegel svoj prvi namen, da je bil manifestacija enotnosti slovenskega trgovstva.

Predkonferenca, ki je imela čisto delovni značaj, pa je dokazala, da slovensko trgovstvo pravilno presoja sedanji gospodarski položaj Slovenije in Jugoslavije, a da se tudi v polni meri zaveda svojih dolžnosti do celote. Zato pa je potrebno, da se tudi celota zaveda svojih dolžnosti do trgovstva, zlasti pa bi se morala zavedati državna oblast svojih dolžnosti, ki jih ima do legalne trgovine.

Znova pa je moralo trgovstvo tudi konstatirati, kako usodne posledice nastajajo za vse gospodarstvo, ker se ne upoštevajo predlogi in zahteve trgovstva ter tudi drugih gospodarskih stanov. Zato je potrebno, da se vsi gospodarski stanovi združijo in da s skupnim nastopom dosežejo pravilno upoštevanje potreb gospodarstva. Občni zbor Zveze trg. združenj je zato tudi dal pobudo za ustanovitev takšne skupne organizacije.

Kdor je bil na občnem zboru Zveze trg. združenj ter poslušal tehtne predloge zastopnikov združenj, zlasti pa odlični referat predsednika Staneta Vidmarja, ta je moral priznati, da so njih predlogi globoko utemeljeni, ker so vsi nastali na podlagi življenjskih izkušenj ter iz želje, da naše gospodarstvo, a tudi javno življenje vendar enkrat krene na pravo pot.

Poseben pomen pa je imel občni zbor Zveze, ker je opozoril vso slovensko javnost na nevarnost, da bo Slovenija nezadostno oskrbljena z živili in drugimi življenjskimi potrebščinami. Kratek, a jednat referat g. Milka Senčarja je napravil najgloblji vtis in težka odgovornost pade na vse slovenske vodilne javne delavce, če bi njegovo opozorilo prezrli. Prehrana Slovenije je v nevarnosti — in tega se moramo zavedati, zato pa so tudi takoj potrebne ukrepi, da se ta nevarnost odkloni. Vsako odlašanje bi bilo neodpustljiva lahkomišelnost, ki bi se kruto maščevala nad vsem prebivalstvom.

A ne samo predlogi trgovskih združenj, tudi vsa debata na predkonferenci je dokazala, da so bili na občnem zboru Zveze zbrani gospodarski ljudje, ki popolnoma poznajo vse potrebe našega gospodarstva, saj so vsi gospodarski delavci na terenu ter zato tudi najbolj občutijo vse hibe in pomanjkljivosti naših predpisov, zlasti pa naše uprave.

Posebej je poudaril še sklep občnega zbora, da bo za prihodnje zbornične volitve postavila Zveza

kandidate za trgovski odsek, ker je Zveza edina kompetentna zastopnica trgovstva. Resničnost teh besed je občni zbor tudi v polnem obsegu potrdil.

Omeniti pa še treba referat tajnika dr. Pustiške o preskrbi Slovenije s tekočimi gorivi. Referat je bil pomemben zlasti kot dokumentarna ilustracija, kako se pri nas s silno malo preudarjenosti vodi gospodarska politika in kako se zlasti zanemarljivo prizadevanja za doseg naše gospodarske neodvisnosti.

Ne na vse zadnje pa je treba še poudariti eno dejstvo, ki ga je pokazal občni zbor Zveze v tako razveseljivi obliki. To je popolna harmonija, ki vlada med Zbornico za TOI in Zvezo trgovskih združenj. To plodno sodelovanje kaže vsepovsodi svoje koristne

rezultate in omogoča, da more slovenska trgovina vsaj deloma prenesti vse številne sedanje težave. Zato pa je tudi naravno, da je občni zbor s posebno prisrčnostjo pozdravil zastopnika Zbornice tajnika dr. Plessa in da je z velikim aplavzom sprejel pismeni pozdrav glav. tajnika Ivana Mohoriča, ki je tudi eden soustanoviteljev Zveze. Vse priznanje pa moramo izreči tudi bivšim zborničnim svetnikom in članom. trgovskega odseka, ki so vedno podpirali stremjenja Zveze, tako zlasti predsedniku odseka Albinu Smrkolju, vedno agilnemu in preudarnemu svet. Fazarcu, delav. nemu g. Hrastelju in vsem drugim.

Občni zbor Zveze trg. združenj v Novem mestu je bil uspeh kakor so bili vsi prejšnji občni zbo-

ri Zveze, in sicer tako po svojem zunanjem poteku ko po vsebini njegovih referatov.

Ta uspeh je v znatni meri omogočilo novomeško trgovstvo, ki je odlično pripravilo vse potrebno za skupščino ter priredilo trgovcem tudi zelo posrečen prijateljski večer. Predsedniku novomeškega združenja g. Jul. Kobetu, podpredsedniku združenja g. Turku, bivšemu zbor. svetniku Kastelcu ter vsem ostalim novomeškim trgovcem bodi tudi na tem mestu izrečeno iskreno priznanje in topla zahvala.

Po uspehu novomeškega občnega zbora pa je treba iti na novo delo v smislu smernic, ki sta jih podala občni zbor ter predsednik Stane Vidmar v svojem poročilu.

(Podrobno poročilo o občnem zboru Zveze objavimo v petkovi tedenski številki.)

Predlog za sodelovanje gospodarskih stanov

Ustanovi naj se skupni odbor gospodarskih stanov

Na občnem zboru Zveze trgovskih združenj je Združenje trgovcev za mesto Maribor med drugim predlagalo, naj da Zveza pobudo za ustanovitev skupnega gospodarskega odbora za Slovenijo, v katerem naj bi bile zastopane vse gospodarske organizacije banovine. Predlog mariborskega združenja je bil sprejet z velikim odobravanjem, prav tako pa ga mora pozdraviti tudi vsa slovenska gospodarska javnost. Kajti še nikdar ni bilo najtesnejše sodelovanje vseh gospodarskih stanov tako nujno potrebno ko ravno sedaj.

Treba opozoriti na vedno bolj pereče vprašanje oskrbe Slovenije z živili in industrijskimi surovinami. Pet tednov že ni mogoče dobiti v Sloveniji koruze, ki je v mnogih krajih podlaga vse ljudske prehrane. Primanjkuje pa tudi drugih živil, nevarnost pa je, da Slovenija ne bo dobila zadosti niti tistih, ki jih je v vsej državi zadosti na razpolago. Enako kritičen je položaj za premmno industrije v Sloveniji zaradi pomanjkanja surovin. Cela vrsta industrij v Sloveniji je že morala znatno omejiti svoje obratovanje ali pa ga celo popolnoma ustaviti, ker primanjkuje surovin. Posebno tekstilna industrija je v silno kritičnem položaju. S tem pa nastaja tudi nevarnost, da bo na tisoče naših delavcev in delavk izgubilo vsako možnost zaslužka. To pa v času, ko draginja še vedno narašča in ko je boj za obstanek vedno težji.

Če že ne iz nobenega drugega razloga, bi se moral že zaradi pravičnega oskrbovanja Slovenije z živili in industrijskimi surovinami ustanoviti skupen odbor vseh naših gospodarskih organizacij, ki naj bi skrbel za pravilno rešitev tega perečega vprašanja.

Takšen odbor pa je nujno potreben, ker smo na pragu uvajanja diriganega gospodarstva v naši državi. Pri tem diriganju gospodarstva morajo sodelovati tudi slovenski gospodarski ljudje, zato pa morajo biti organizirani, ker pri diriganem gospodarstvu

pomenijo nekaj samo dobro organizirane skupine. Skupina, ki ni organizirana, nima besede, takšna skupina je tudi brez moči.

Posebno aktualna pa je postala ustanovitev skupnega slovenskega gospodarskega odbora po ustanovitvi Pogoda, kakor se imenuje na kratko v soboto v Zagrebu ustanovljena privilegirana gospodarska delniška družba. Ta družba bo na Hrvaškem nadomestila Prizad in opravljala njegove funkcije. Enako družbo moramo sedaj ustanoviti tudi v Sloveniji ali pa bomo prikrajšani na celi črti. Ustanovitev takšne družbe, ki bi morala prevzeti aprovizacijo vse Slovenije s potrebnimi živili, surovinami in drugimi življenjskimi potrebščinami, je danes neodložljiva nujnost, ker je sicer silno resna nevarnost, da nam bo spomladi zmanjkalo cele vrste predmetov.

Takoj bi se morala začeti akcija za ustanovitev te nove družbe, dokler še ni vsa nova žetev razprodana, ker bomo tem dražje plačevali vse predmete, čim dalj bomo odlašali z ustanovitvijo takšne družbe. Cene rastejo še nadalje in že samo primer koruze kaže, kako je že prehrana prebivalstva odvisna od ustanovitve takšne družbe.

Takšna družba pa nam je potrebna tudi zaradi uvedbe kontrole za uvoz in izvoz cele vrste novih predmetov. Glede izvoza in uvoza ima Slovenija od nekdanje svoje čisto posebne potrebe, katere bo zadostno upoštevala le do-

mača izvozna in uvozna družba, kakor so izkušnje pokazale le v preveliki meri. Zadostuje, da v zvezi s tem opozorimo samo na pereči problem izvoza našega hmelja. Veliko napako bi zagrešili, če bi se v tem oziru zanašali na pomoč Prizada. Pa tudi izvoz našega sadja, našega vina dokazuje, da moramo izvoz teh predmetov vzeti sami v roke. Ustanovitev slovenskega Prizada je zato nujnost, ki se mora čim prej izvesti.

Je pa še cela vrsta drugih vprašanj, ki zahtevajo, da slovenske gospodarske organizacije ustanove skupen odbor, ki naj potem v sodelovanju z bansko upravo omogoči napredek gospodarstva Slovenije tudi v sedanjih težkih časih. Tako se napovedujejo velika nova javna dela. Samo složno delo vseh konstruktivnih sil v Sloveniji more doseči, da se ne bo Slovenija pri teh delih zapostavila.

Naj pogledamo na potrebe Slovenije iz katere koli strani, vedno se vidi nujna potreba čim ožjega sodelovanja vseh gospodarskih skupin. Zato upamo, da bo pobuda Zveze trg. združenj povsod dobro sprejeta in da bo našla tudi pri banski upravi ono podporo, ki je potrebna v interesu vse javnosti. Privilegirana gospodarska družba, ki bo skrbela za aprovizacijo Slovenije, naj bo prvi pozitivni rezultat skupnega delovanja vseh gospodarskih skupin Slovenije.

Hrvatska dobi svoj oddelek za zun. trgovino

Tudi Slovenija ga mora dobiti

Na zadnji seji posvetovalnega odbora za zunanjo trgovino se je predvsem razpravljalo o kontroli zunanje trgovine. Sprejete so bile pripombe banske uprave v Zagrebu k novemu načrtu kontrole zunanje trgovine. Po informacijah iz Beograda so obveljali naslednji predlogi.

V okviru banske uprave v Za-

grebu se ustanovi za banovino Hrvatsko posebna ustanova za zunanjo trgovino, ki bo v zvezi z Direkcijo za zunanjo trgovino v Beogradu. Ta ustanova bo imela v prvi vrsti pravico registracije. S tem bo določevala, kdo sme na ozemlju Hrvatske banovine uvažati in izvažati. Naglašja se, da bo mogla ta ustanova mnogo bolje

presoditi, kdo more opravljati izvozni posel, kakor bi to mogla presojati Direkcija v Beogradu.

Kontrola zunanje trgovine se ne bo uvedla naenkrat, temveč postopoma. Posvetovalni odbor bo odločil, katero blago pride pod kontrolo. Potrebna izvozna dovoljenja bo izdajala Direkcija za zunanjo trgovino, za ozemlje banovine Hrvatske pa nova ustanova.

Ustanovile se bodo tudi posebne organizacije uvoznikov in izvoznikov. Te zajednice bodo ustanovljene posebej za banovino Hrvatsko. Vse te organizacije v vsej državi pa bodo združene v zvezi teh organizacij.

Kako se bo nova ustanova v Zagrebu imenovala, še ni določeno. Poleg uradnikov banske uprave v Zagrebu bo zaposleno v tej ustanovi tudi več strokovnjakov Direkcije za zunanjo trgovino, a tudi trgovinsko ministrstvo bo imelo v njej svojega zastopnika. Vse kaže, da bo prenehala delovati v Zagrebu delegacija ministrstva za trgovino in industrijo, kakor hitro začne poslovati nova ustanova.

Nova ustanova bo začela poslovati v Zagrebu takoj, ko bo ministrski svet na predlog trgovinskega ministra sprejel in objavil uredbo o kontroli zunanje trgovine.

Na drugem mestu poročamo, da se je ustanovila posebna privilegirana izvozna družba v Zagrebu, ki bi delovala v banovini Hrvatski tako, kakor deluje Prizad za vso ostalo Jugoslavijo. Tako bi dobila Hrvatska dve ustanovi, da bi mogla voditi popolnoma samostojno izvozno in uvozno trgovino na Hrvaškem.

Če so vse te vesti resnične, in vse kaže, da so — potem mora tudi Slovenija zahtevati, da se ustanovi podobna ustanova tudi v Ljubljani. Kajti čisto nesprejemljivo je, da bi neke pokrajine imele posebne pravice in ugodnosti glede zunanje trgovine, druge pa ne. Zato je potrebno, da se slovenski gospodarski — in tudi politični krogi — odločno zavzamejo za ustanovitev posebne ustanove za zunanjo trgovino v Ljubljani. Vendar ne gre, da bi se morali slovenski izvozniki in uvozniki obračati za vsako malenkost v Beograd, ter izgubljati s tem na času in denarju, dočim bi hrvatski mogli vse opraviti v Zagrebu. Če velja razlog, da je potrebna takšna posebna ustanova v Zagrebu, ker da Beograd ne more tako pravilno presojati, kdo je na Hrvaškem sposoben za izvozno ali uvozno poslo, more še manj biti razsodnik o tem vprašanju za Slovenijo.

Ravno tako pa je potrebno, da dobi tudi Slovenija svoj Prizad, kajti sedanje razmere postajajo res že nevarne. Zadostuje, če omenimo, da slovenski vinogradniki ne smejo izvažati vina v Nemčijo, pač pa smejo izvažati dvolastniki in vinogradniki iz drugih pokrajin.

Poslovanje Prizada se mora spremeniti in zato mora dobiti Slovenija svoj samostojen Prizad, ali pa se naj ta sploh ukine!

Izvoz živine v Italijo pada zaradi prenizkih cen

Kakor se poroča iz Reke, je v zadnjem času močno padel izvoz živine iz Madžarske, Romunije in Turčije. Kot vzrok nazadovanja tega izvoza se navajajo prenizke cene, ki se plačujejo na Reki in v drugih italijanskih mestih za živino.

† Matevž Ulčar

Dne 14. t. m. je na Bledu umrl obče znani in ugledni trgovec gosp. Matevž Ulčar.

Pokojnik se je rodil leta 1871. na Bledu ter ustanovil s svojo ženo pokojno soprogo daleč na okoli znano trgovino. Njegova izredna delavnost in štedljivost sta mu pripomogle k lepemu premoženju in omogočile, da je preskrbel vsem svojim otrokom lepo eksistenco.

Pokojni Ulčar je bil dolgo let član Združenja trgovcev za radovljanski okraj, poleg tega je bil v prejšnjih časih član uprave posojilnice za blejsko okolico ter je na tem polju dosti koristil gospodarstvu in povzdigu letovišča. Pred nekaj leti mu je umrla soproga, od tega časa pa je tudi on začel hirati in zadnje dve leti ni mogel več zapustiti postelje.

Pokojni je bil zelo blagega značaja in dobrega srca ter je rad pomagal kjer je le mogel. Zato ga bo trgovstvo obdržalo v trajnem spominu. Ostali družini izrekamo naše iskreno sožalje!

Zahteve sadnih izvoznikov

Kmetijska zbornica za Slovenijo je sklicala v Mariboru anketo zaradi izvoza sadja. Na anketi se je ugotovilo, da bo letošnja sadna letina sicer mnogo slabša od lanske, da pa bo še vedno od 800 do 1000 vagonov jabolka za izvoz. Sedaj se izvažajo jabolka v glavnem v Češko-Moravsko, kjer plačujejo jabolka po 340 Kč franko meja. Po raznih pojasnilih, ki jih je dal direktor Prizada dr. Nemec, so bile soglasno sprejete naslednje zahteve sadnih izvoznikov.

1. Iz Slovenije naj se izvažajo v Nemčijo samo namizno sadje, za katero je določila Nemčija ceno 21 RM. Prizad naj prepove prodajo sadja po nižji ceni.

2. Za predelavo sadja druge vrste naj začne Prizad akcijo za zgraditev hladilnic in posebnih kuhinj za kuhanje marmelade. Poleg tega naj se da kmetovalcem na razpolago trošarine prost sladkor.

3. Na podlagi cen, ki jih je določila Nemčija za naše sadje, naj se doseže sporazum med izvozniki in sadjarji, da bi se za letošnje sadje določila minimalna cena za proizvajalce na 225 din.

4. Prizad naj imenuje svojega zastopnika, ki bo za časa izvozne sezone v Mariboru ter na kraju samem nadzoroval izvoz ter tu tudi dobil vse potrebne informacije.

Na koncu ankete je bilo sklenjeno, da se ustanovi v Mariboru informacijska pisarna za vsa vprašanja sadnega izvoza. Banska uprava je že določila svojega zastopnika za to pisarno, a tudi Prizad naj bi imenoval v to pisarno svojega zastopnika.

Pogajanja s sovjetsko trgovinsko delegacijo so se pričela

Sovjetsko-jugoslovanska trgovinska pogodba se bo začela v kratkem izvajati. Šef sovjetske trgovinske delegacije Bolovjev, ki edini ima pooblastilo, da sklepa v imenu sovjetske vlade kupuje, je stopil v zvezo z Direkcijo za zunanjo trgovino ter drugimi našimi gospodarskimi ustanovami. Sedaj se pogaja za nakup večjih količin bakra, svinca in fero-silicija. Te kovine in rude bi kupil direktno od Bora, Trepč in družbe »Dalmatienne«. Na drugi strani pa se vodi pogajanja za nakup večjih količin sovjetskega bombaža, parafina, kavčukastih proizvodov ter ev. tudi sovjetskih avtomobilov. Vse te nakupe bi izvršili obe državi, ne pa posamezne firme. Razdelitev teh predmetov med posamezne reflektante bi se izvršila kasneje.

Napoveduje se uvedba dirigiranega gospodarstva

Novi gospodarski ukrepi vlade

Na svojih posvetovanjih na Bledu je vlada sklenila, da še bolj poseže v gospodarstvo in da se bo pri nas postopoma uvedlo dirigirano gospodarstvo. O teh namerah vlade je objavila beograjska »Politika« naslednje informacije.

V novem gospodarskem režimu, ki se bo uvedel, se bo še nadalje

spoštovalo načelo zasebne lastnine.

Upoštevati pa se mora, da zasebni kapital ni nastal le po zaslugi njegovih lastnikov, temveč tudi s pomočjo žrtv potrošnikov. Zato se pri upravljanju gospodarstva mora imeti pred očmi v prvi vrsti interes celote in zato se ne sme trpeti, da bi razred, ki ima oblast, izkoriščal razred, ki oblasti nima. Zato bo država močnejše posegla v gospodarstvo in dirigirala industrijsko proizvodnjo, da bo ta služila javnemu interesu in da ne bo odvisna od samovolje lastnikov podjetij. Proizvajalec naj bo pravično nagradjen, potrošnik pa ne sme biti oškodovan. Takšne ukrepe je izdala vlada že prej, kakor kaže uredba za pobijanje draginje ter predpisi, po katerih se morejo špekulanti poslati na prisilno delo. Da se bo ta cilj dosegel še v večji meri je vlada pripravila celo vrsto novih uredb, ki se bodo začele postopoma objavljati. Nekatere teh uredb so že izdelane, nekatere pa se še pripravljajo.

Trenutno je najvažnejše vprašanje

zatiranje draginje

Vlada zato proučava položaj na notranjem trgu ter učinek predpisov, ki so jih v boju proti draginji izdali v drugih državah. Ni izključeno, da se bo tudi pri nas moralo uvesti racioniranje življenjskih potrebščin. Na ta način bi se po mnenju vladnih krogov najbolj učinkovito preprečila pomanjkanje in podražitev življenjskih potrebščin. Za vsak konkreten primer pa bi se uporabljal poseben sistem. Poleg tega pripravlja vlada celo vrsto

finančnih ukrepov

Od teh zanima najbolj vprašanje preureditve Narodne banke. O tem vprašanju si stojita nasproti dve naziranj: prvo zahteva poddržavljenje Narodne banke, drugo pa zahteva, da ostane Narodna banka delniška družba, ki ima določeno avtonomijo. Pri nas pa se je našla kompromisna rešitev, vendar pa bodo pravice delničarjev omejene.

Napovedujejo se tudi razni finančni ukrepi, ki so potrebni, da dobi vlada denar za razne svoje načrte, ki jih hoče izvesti. Tako je minister dr. Lazar Marković napovedal, da bo vlada razpisala veliko notranje posojilo, ki se bo porabilo izključno v produktivne namene ter s temi deli nudila ljudem možnost zaslužka. Velika javna dela so danes zlasti potrebna, ker zaradi vojne in blokade morajo nekatera podjetja ustaviti ali zmanjšati svoje obratovanje.

Pri javnih delih se polaga posebna važnost na osuševanje močvirij in na razne melioracije, ker bi se na ta način dobila zemlja, da bi se mogla agrarna reforma izvesti do konca. Nato bi prišla na vrsto regulacija rek, zlasti Morave in Save, da bi se preprečile nove povodnji. Končno pa bi se z javnimi deli zgradili kanali in zboljšal promet.

Oskrbo pasivnih krajev z živili je treba postaviti na drugo podlago. Poleg silosov se bodo zgradila tudi skladišča za hrano. S tem se naj tudi prepreči, da bi moral kmetovalec v zgodnji jeseni prodati svoje pridelke pod ceno. V pasivnih krajih pa naj se na ta način zagotove zadostne zaloge živil.

Razni drugi ukrepi

Vlada namerava strogo postopati proti industrijskim podjetnikom, ki ne bi hoteli razumeti, da morajo upoštevati sedanje izredne razmere in da imajo njih izdelki značaj javnih dobrin. Ugotovilo se je, da potrebuje naša država letno okoli 10 milijonov kg bombaža, popisi zalog pa so pokazali, da so znašale vse zaloge le 600.000 kg. V bodoče se bo pazilo na to, da se tako važna surovina ne uporablja za proizvodnjo nepotrebnih predmetov.

Med uredbami, ki bodo v kratkem izdane, je treba omeniti uredbi o mletju enotne moke. Sledila bo uredba o oljnatih rastlinah.

Vlada bo imenovala v vsa podjetja, ki se ne bi ravnala po izdanih predpisih svoje komisarije.

Vse to bo urejala uredba o proizvodnji in prometu v državi, o kateri so časopisi že poročali.

Naš uvoz ni bil zadosti kontroliran. V glavnem je bil pod kontrolo samo uvoz iz deviznih držav. Ker pa zavzema naša trgovina s klirinškimi državami vedno večji obseg, pride pod kontrolo tudi uvoz iz klirinških držav. Kontrola bo izvajala direkcija za zunanjo trgovino, kateri bo moral vsakdo poročati, kaj uvozi, odkod in po kateri ceni. To bo imelo za posledico, da se bodo organizirali uvozniki iste vrste blaga v posebna združenja, ki bodo sodelovali z Direkcijo za zunanjo trgovino.

Tudi razni

socialni ukrepi

se pripravljajo. Vendar pa vprašanje Suzorja še vedno ne bo re-

šeno. Pač pa se nameravajo določiti nove minimalne mezde za vso državo. (Pripominjamo, da zahteva Jugoras, da se zviša minimalna mezd za vso državo na 4 dinarje za uro.)

Na novo se nameravajo urediti odnosi med delavci in podjetniki, da bi se stavke in izprtja delavcev preprečila.

Jugoras propagira tudi enotno delavsko sindikalno organizacijo za vso državo, ki pa ne bi bila ustanovljena na centralistični, temveč na federalistični osnovi.

Kakor poročajo listi, bo 25. ali 26. avgusta na obletnico sporazuma v Zagrebu seja vlade, na kateri se bodo sprejeli potrebni sklepi za uvedbo dirigiranega gospodarstva v Jugoslaviji.

Nujno je, da gospodarski krogi posvete tem vladnim nameram vso svojo pozornost in da dosežejo, da bodo ti ukrepi izdani z njihovim sodelovanjem, ker bi drugače mogli njih interesi in tudi interesi gospodarstva zelo trpeti.

Končno pa si dovoljujemo pripomniti k vsem tem novim reformam še to, da more biti uvedba dirigiranega gospodarstva uspešna samo pod enim pogojem, da se namreč naša javna uprava zboljša. Če se reforma javne uprave ne izvede, potem ne pomagajo niti najboljši sistemi, ker na vse zadnje zavisi uspeh vsakega upravnega sistema na tem, kako je ekspeditivna uprava, ki naj nove predpise izvaja. Ključ k rešitvi je zato v reformi javne uprave in brez te reforme ni in ne more biti resničnega zboljšanja.

Surovine za našo tekstilno industrijo

Pristojna sovjetska ustanova za dobavo bombaža »Vsesojuznoje obedinjenje Exportlenc« v Moskvi je poslala v Jugoslavijo prve vzorce bombaža, ki bi ga dobavljala Rusija Jugoslaviji. Gre za bombaž, ki bi ga mogli po sklenjeni pogodbi uvoziti iz Sovjetske Rusije za 1 milijon ameriških dolarjev. Kakor se sedaj poroča iz Beograda, je po mnenju naših strokovnjakov sovjetski bombaž, kakor se more sklepati iz predloženih vzorcev, zelo dober in ustreza potrebam naše industrije. Poroča se nadalje, da bo v najkrajšem času konferenca zastopnikov naše tekstilne industrije z zastopniki sovjetske trgovinske delegacije, da bi se moglo določiti cene in skleniti nakup bombaža.

Pogodba o dobavi 3000 ton turškega bombaža podpisana

V petek so bila v Beogradu pogajanja o dobavi turškega bombaža definitivno končana ter je bila brez važnejših sprememb podpisana prej dogovorjena pogodba, po kateri nam bo Turčija dobavila 3000 ton surovega bombaža.

Turška trgovinska delegacija ostane po podpisu pogodbe še nekaj dni v Beogradu, ker hoče ure-

dit še nekatera druga vprašanja. Tako se poroča, da bi bila Turčija pripravljena dobavljati nam surovi bombaž v kompenzacijo za naše tekstilne proizvode. Z ozirom na pomanjkanje surovin, ki ga zlasti trpi naša tekstilna industrija, se more računati, da bi bila naša tekstilna industrija na vsak način za takšno kompenzacijo.

Poroča se nadalje, da nam ponujajo Turki tudi 250.000 kg turške volne. Turki ponujajo anatolsko volno I. kakovosti po 36, II. kakovosti pa po 33 din. Nadalje nam ponujajo tudi 750.00 kg »moherja«. Za »moher« ne kažejo naši industrialci posebnega zanimanja, pač pa bi bili zainteresirani za turško volno. Pravijo pa, da je cena turške volne previsoka, ker je višja kakor je cena visoko kakovostne avstralske volne. Naši industrialci zato žele, da bi Turki znižali svoje cene.

Turki pa bi bili pripravljeni skleniti tudi še drugo kompenzacijske kupčije, tako za naše konje, celulozni les ali celulozo.

Pripomniti je treba, da se je pri pogajanjih s turško trgovinsko delegacijo pokazalo, da je na obeh straneh zelo dobra volja za čim tesnejše sodelovanje obeh držav v zunanji trgovini.

bi v podrobnostih rešila vsa tehnična vprašanja, ki so v zvezi z odstopom Dobrudže Bolgarski.

Na prvem sestanku madžarske in romunske delegacije v Turn-Severinu je predsednik madžarske delegacije izrekel željo, da bi se pogajanja uspešno končala. V svojem odgovoru je šef romunske delegacije izrekel isto željo. Pogajanja se nadaljujejo v ponedeljek.

Vodja romunske delegacije se je po prvem sestanku z madžarskimi delegati vrnil v letalom v Bukarešto, kjer je poročal kralju Karolu o madžarskih zahtevah. Njegovemu sprejemu pri kralju so prisostvovali tudi predsednik vlade, zunanji

minister in še nekateri drugi, romunski državniki. Posvetovanja o madžarskih zahtevah so trajala pozno v noč.

Romunski kronski svet je po skoraj celonočni seji odklonil madžarske zahteve, ker so te nesprejemljive in pogajanja na njih osnovi nemogoča. Madžari zahtevajo, da dobe od 102.000 km² Transilvanije 65.000 km² in od 5 milijonov prebivalstva pa 3-7 milijona. Pod Madžarsko bi v tem primeru prišlo tudi skoraj pol milijona Nemcev in Židov, dočim bi 300.000 Madžarov še nadalje ostalo pod Romunijo.

Voditelji nemške manjšine v Romuniji so predložili predsedniku romunske vlade nove zahteve. Tako zahtevajo močnejši vpliv nemške manjšine pri vodstvu krajevnih poslov ter pravico, da ustanove avtonomne oborožene enote, ki naj bi skrbale za red v krajih, v katerih prebivajo Nemci.

Nemški poslanik je obiskal grškega zunanjega ministra ter med drugim zahteval, da se Grčija odpoje britanskim garancijam. Nadalje ga je opozoril, da se mora začeti reševati albansko vprašanje. To se nanaša na otok Krf in na albanski Epir. Baj je nemški poslanik tudi podpril bolgarsko zahtevo po prostem izhodu na Egejsko morje. Bolgarska naj bi nadalje dobila tudi del Trakije.

Predsednik turške vlade je imel daljše konference s turškimi vojaškimi in političnimi osebnostmi, nakar je sprejel grškega poslanika. V zvezi s tem se poudarja, da sta podpisale Grčija in Turčija 1.1937. pakt o medsebojni pomoči.

V Ankaro je prišel turški poslanik v Moskvi Ali Hajdar Aktaj. Prišel je na poziv turške vlade, da poroča vladi o politiki sovjetske vlade do Turčije. Istočasno pa se mudi v Moskvi sovjetski poslanik v Ankari Terencijs. Nekateri trde, da se bodo odnosi med Turčijo in Sovjetsko Rusijo zboljšali.

Nemška vlada je izdala uradno objavo, da uvaja popolno blokado vsega angleškega otočja. Vsaka ladja, ki vozi iz Anglije ali v Anglijo, je v nevarnosti, da bo potopljena. Vse vode okoli Anglije so posejane s minami, nemška letala in ladje pa imajo nalog, da napadejo vsako ladjo, ki bi plula iz Anglije ali v Anglijo. Nemčija odklanja vsako odgovornost za kakršno koli škodo, ki bi jo mogla imeti katera ladja v območju, v katerem velja nemška blokada.

Nemška vlada v svojem proglasu tudi utemeljuje proglašenje totalne blokade. Velika Britanija je stalno kršila mednarodne predpise že s tem, da je proglašila živila za tihotapsko blago. Nato je proglašila kot tihotapsko blago tudi ono blago, ki je bilo nemškega izvora, pa čeprav je bilo v posesti nevtralnih držav. Nemčija je na te ukrepe odgovorila s tem, da je premestila vso trgovino proti vzhodu, da je potopila za 5 milij. ton angleških trgovskih ladij ter jih za poldrug milijon poškodovala. Nato je Vel. Britanija zaplenila trgovska brodovja Norveške, Danske, Nizozemske, Belgije in Francije, da bi s tem nadomestila lastne izgube. Nadalje je spravila vse nevtralne države pod svoje nadzorstvo, zaprla razna pomorska področja ter vsilila vsej nevtralni plovbi svoj sistem navycertov, kar pomeni dejansko vohunstvo nad nevtralno plovbo. Nemčija je zato morala odgovoriti na vse te ukrepe britanske vlade z enako močnim sredstvom, t. j. s totalno blokado. Kajti danes ni več Nemčija obkoljena trdnjava, temveč britansko otočje. Na mesto ponesrečene britanske blokade je stopila sedaj učinkovita nemška blokada angleškega otočja. Na konec svoje objave poziva nemška vlada vse nevtralne države, da sledijo primeru USA, ki so takoj proglašile vode okoli Anglije za vojno območje in zato prepovedale vsem svojim ladjam in letalom, da bi prihajala v to območje. Isto naj store v lastnem interesu tudi vse nevtralne države.

Na objavo nemške totalne blokade so odgovorili v Londonu, da je Nemčija že sedaj skušala napasti nevtralne ladje, ki so plule v Anglijo in da se s totalno blokado ne bo nič spremenilo. Angleži imajo na razpolago poleg 82% norveškega, nad 90 odstotkov nizozemskega, 83 odstotkov belgijskega in 60 odstotkov danskega trgovskega brodovja.

Veliki letalski boji nad Anglijo se nadaljujejo. V petek je napadalo okoli 3000 nemških letal v skupinah po 500 Anglijo. Letala so pronašla tudi nad London ter vrгла bombe. Posebno je bil poškodovan neki londonski predmestni kolonij dvor. O uspehu nemških napadov na Anglijo in angleških letal na Nemčijo pa si poročila še nadalje močno nasprotujejo. Edina pa so si v tem, da postajajo letalski boji vedno večji in ostrejši.

Italijanske čete še nadalje prodirajo v Britanski Somaliji ter so prebile britansko fronto. Blizajo se mestu Berberi.

Politične vesti

Na nasvet sovjetske vlade se Bolgari niso zadovoljili z odstopom samo dela nekdanj Bolgarski pripadajoče Dobrudže, temveč so zahtevali, da se odstopi vsa Dobrudža, ki je bila do 1. 1913. bolgarska, torej tudi mesti Balčik in Silistria. Romunija je sedaj te bolgarske zahteve sprejela ter predlagala sofijski vladi, da se sestane v ponedeljek 19. t. m. v Craiovi uradna konferenca obeh držav, ki naj

Denarstvo

Tečaj nemške klirinške marke se ne bo zvišal

V zadnjem času so se razširile vesti, da se bo dvignil tečaj nemške klirinške marke. Zaradi tega se je tudi na naših borzih povečalo povpraševanje po markah. Devizna direkcija Narodne banke je zato izdala uradno sporočilo, v katerem naglašajo, da ni nobenega dogovora niti sklepa, da bi se spremenil sedanji tečaj nemške klirinške marke.

Če bi pa tudi v prihodnjih mesecih prišlo do spremembe tečaja, bi ta veljal samo za nove posle, dočim bi se vsi stari posli likvidirali po sedanjem tečaju.

Promet na beograjski borzi znova nazadoval

Počitniško razpoloženje na beograjski borzi traja še nadalje. Ves promet je znašal pretekli teden na borzi samo 16,38 milijona din, dočim je prejšnji teden znašal še 19,6 milijona din. Zlasti je padel promet z devizami, in sicer zaradi malega prometa z markami, ki je znašal skupno samo 730.000 mark.

Na učinknem trgu je kljub počitniškemu razpoloženju tendenca stalna oz. čvrsta. More se reči, da naš efektivni trg ugodno presoja zunanje politično situacijo naše države in da bo to trajalo še nadalje.

Vojna škoda se je v začetku tedna dvignila od 443 na 444, a je nato zaključila z začetnim tečajem. Begluške obveznice so ohranile ves teden svoj tečaj 7575 din, dalmatinske pa so se dvignile od 69 na 70 din. Vidi se iz teh števil, da so tečaji stabilni. Verjetno je, da bo sedanje stanje tudi po povratku borzijančev s počitnic trajalo še nadalje, razen seveda, če bi se zunanja situacija spremenila.

Ves promet v vrednostnih papirjih je znašal 1.897.000 din, za pol milijona več kot prejšnji teden. Delnice so bile brez prometa, samo 70 delnic Paba je bilo prodanih po tečaju 192.

Za devizni trg je najbolj značilen padec prometa. Od svobodnih deviz je bilo prodanih 52.861 dolarjev in 30.039 švicarskih frankov. Tečaj Zeneve je bil v začetku tedna 1250'70, a se je proti koncu tedna dvignil na 1254'—. V angleških funtih ni bilo kupčij, tečaj funta pa je neprestano rasel ter dosegel koncem tedna 222'97 v ponudbi in 219'96 v povpraševanju.

Promet v klirinških devizah je padel zaradi malega prometa v markah. Tečaj Soluna je dosegel visoki nivo 44 din, a je proti koncu tedna padel na 38.

Ameriške investicije v Evropi v l. 1939.

Ameriško trgovinsko ministrstvo je objavilo statistiko o ameriških investicijah v Evropi v letu 1939. Po tej statistiki so Združene države investirale lanske leto v Evropi skupno približno 125 milijonov dolarjev. Več kot ena tretjina tega denarja je bila investirana v Franciji in Angliji.

Guverner Narodne banke dr. Dragotin Protič je odstopil.

V Split so prišli člani nemške delegacije, ki se bo pogajala zaradi ureditve ostanka dolga bivše avstro-ogrske monarhije in srbskih predvojnih posojil iz l. 1895. in l. 1909, ki so bila emitirana v Nemčiji. Nemško delegacijo vodi ravnatelj nemške rajshbanke dr. Kramer.

Angleška vlada je izdala potrebne ukrepe, da bodo mogle angleške zavarovalnice nemoteno opravljati svoje posle v tujini in izplačevati premije svojim zavarovancem v zavezniških, nevtralnih ali angleških državah. Premije bodo izplačevale brez ozira, če so police sklenjene v funtih ali pa v tujih valutah.

Preselitev trgovine z mešanim blagom z dežele v mesto

Kralj. banska uprava dravske banovine je izdala vsem preskim načelstvom in mestnim poglavarstvom pod VIII. št. 4575/2 z dne 8. avgusta 1940 naslednjo okrožnico:

»Ministrstvo za trgovino in industrijo je z okrožnico z dne 25. oktobra 1939, II. št. 25.624 izdalo naslednje navodilo:

»V zvezi s postavljenim vprašanjem, če morejo lastniki mešanih trgovin na deželi preseliti svoje trgovine v mesto, predpisujem na podlagi § 460. obrtnega zakona naslednje navodilo:

§ 140. odst. 1. obrtnega zakona predpisuje, da more trgovec na podlagi ene pooblastitve poslovati samo v stroki, za katero je dobil pooblastilo. Po tej isti določbi odločujejo za rešitev vprašanja, kateri predmeti spadajo v posamezno trgovinsko stroko, trgovski običaji. Že v navodilu ministrstva za trgovino in industrijo II. št. 23.613 z dne 23. junija 1936. je odločeno, da obseg posameznih trgovinskih strok ni v vsej državi enak. Po sedaj veljavnih trgovinskih običajih obsega ena trgovinska stroka v nekem kraju ali mestu predmete, ki v drugem kraju ali mestu spadajo v več raznih strok. Ta razlika je zlasti med onimi trgovinskimi strokami, ki se opravljajo na deželi in v manjših krajih ter med onimi, ki se opravljajo v večjih krajih. Podoželske mešane trgovine ali trgovine z mešanim blagom, kakor se te v nekaterih krajih imenujejo, se opravljajo samo na vaseh in manjših mestih, ne pa tudi v večjih mestih. Po danes veljavnih trgovinskih običajih v večjih mestih, v katerih prihaja vedno bolj do veljave tendenca specializiranja trgovin, spadajo vsi oni predmeti, ki na vaseh in v manjših mestih spadajo po tam veljavnih trgovinskih običajih v stroko mešane trgovine, v večjih mestih navadno v več raznih strok. Res je sicer, da se more v takšnem mestu baviti en trgovec s posli vseh teh raznih strok, toda za vsako stroko mora imeti posebno dovoljenje ter jih ne more opravljati na podlagi samo ene pooblastitve, kakor je to dopustno za trgovine z mešanim blagom na deželi in v manjših mestih.

Iz tega se mora zato tudi napraviti zaključek oziroma sestaviti odgovor na postavljeno vprašanje. V primeru, ko je za preselitev trgovine potrebno novo pooblastilo, mora lastnik podoželske trgovine z mešanim blagom, ki hoče svojo trgovino preseliti v mesto, opravljati v mestu vse one posle, s katerimi se je bavil na deželi v okviru svoje trgovine z mešanim blagom, če je dobil posebno pooblastitev za vsako posamezno stroko. V onih primerih pa, ko je za preselitev trgovine potrebna samo prijava na podlagi pooblastitve za opravljanje trgovine z mešanim blagom, ki jo je dobil na deželi, more opravljati v mestu posle samo one trgovske stroke, s katero se je bavil na deželi. To pa zato, ker v mestih veljavni trgovski običaji, ki se glede obsega posameznih trgovinskih strok v zvezi z določbo § 140. obrtnega zakona morajo smatrati kot norma, ne dovoljujejo, da se morejo samo na podlagi ene pooblastitve opravljati posli več trgovinskih strok. Lastnik takšne trgovine na deželi ali v manjšem mestu ne more niti govoriti o pridobljeni pravici, po kateri bi smel kjer koli opravljati svojo trgovino z mešanim blagom. Njegova pravica mu je dana ter stalno se mora gibati v mejah veljavnih predpisov. V zvezi s prej omenjenim trgovskim običajem, ki danes velja v večjih mestih, v trenutku, ko je dobil pooblastitev za opravljanje trgovine na deželi, nikakor ne bi mogel dobiti poobla-

stitve za opravljanje enake trgovine v večjem mestu ter zato tudi ne more dobiti te pravice s preselitvijo svoje trgovine z dežele v mesto.

To navodilo se priobčuje radi poslovanja po njem z naslednjim pristavkom:

Na območju dravske banovine sicer ne obstoji razlikovanje med običaji na deželi in v mestih glede obsega obrtnih pravic trgovin z mešanim blagom in z ozirom na to tudi glede preseljevanja teh obrtov.

Dejansko pa se je uvedla praksa, da se prijavljajo trgovine z mešanim blagom z namenom, da se pridobi ne samo pravica trgovati z blagom, za katerega se je imetnik obrta ob času prijave odločil, marveč tudi v vsakim drugim blagom, ako bi se zato ponudila prilika.

Ta praksa je nedopustna! Trgovina z mešanim blagom se mora smatrati kot oni tip, čegar glavni obratni predmet je specerijsko kolonijalno blago, pa se zraven tega po razmerah razširja še na manufakturno blago ali na poljedelsko orodje ali na blago katerih drugih strok.

Omejitev obratnega predmeta na eno ali na nekaj določenih strok, ki se kasneje niti ne menja in nimajo nič skupnega s prej omenjenim običajnim tipom trgovine z mešanim blagom, je izigravanje predpisov, ki se na ta tip nanašajo. V takih primerih je uporabljati po poteku predpisanega

roka določbe § 174. ob. z. z obzornostjo, da se ne izvršuje vrsta obrta, ki je bila prijavljena, temveč drugi obrt, ki ni bil prijavljen in ki ga prvi nikakor ne vsebuje in ne krije, ker je vsak vrsta zase.

Prvostopnim oblastvom se naroča, da izvrše pregled obrtnega registra in v vseh primerih, koder je znano pravkar omenjeno dejansko stanje, izdajo odločbe o prestopu obrtnih pravic po § 174. ob. zakona.

Po pooblastilu bana, načelnik oddelka za trgovino, obrt in industrijo: Trstenjak I. r.

Zbornica za TOI opozarja vsa združenja zlasti na zadnji odstavek okrožnice z vabilom, da v vseh primerih, ko se izvršujejo na osnovi pooblastila za »trgovino z mešanim blagom« bodisi ena ali tudi več strok, ki ne odgovarjajo običajnemu tipu trgovine z mešanim blagom, povzročijo pri pristojnih sreskih načelstvih oz. mestnih poglavarstvih, da se uvede postopek za izdajo odločbe o prestopu obrtnih pravic po § 174. obrt. zak., t. j. prijavi naj se, da se trgovina z mešanim blagom, za katero je bilo izdano pooblastilo, že več kot eno leto ne izvršuje, marveč se stvarno izvršuje n. pr. samo trgovina z manufakturno, galanterijo ali trgovina katere druge stroke in da se mora zaradi tega izdati odločba, da je pooblastilo za trgovino z mešanim blagom prenehalo veljati. Vsaka taka prijava naj se pošlje v prepisu tudi zbornici za TOI v Ljubljani.

Pošilke našega uvoznega blaga, ki so izven države

Direkcija za zunanjo trgovino objavlja:

»Na poziv Direkcije za zunanjo trgovino z dne 21. junija t. l., da prijavi vsi uvozniki svoje blago, ki se nahaja v poedinah tujih lukah, bodisi v vojujočih se bodisi v nevtralnih državah ali v krajih v inozemstvu ter se to blago ni moglo uvoziti v Jugoslavijo, je prejela Direkcija za zunanjo trgovino mnogo nepopolnih prijav, ki ji ne morejo služiti za uspešne intervencije. Zaradi tega se ponovno pozivajo vsi uvozniki, ki doslej sploh niso prijavili ali pa so nepopolno prijavili svoje blago, da nemudoma dostavijo Direkciji za zunanjo trgovino, Beograd, Ratnički dom, poš. predal 818, naslednje podatke o navedenem blagu:

1. vrsta blaga;
2. a) količina blaga v kilogramih, b) vrsta ambalaže, c) teža poedinah zavojev, d) ev. prostornina blaga;
3. a) vrednost blaga v valuti, v kateri je bilo kupljeno, b) ustreznna vrednost blaga v dinarjih;
4. a) kje je blago kupljeno in od katere tvrdke, b) morebitni posrednik pri nakupu, c) špediter, ki je blago odpremil;
5. a) kraj, kje je bilo blago vkrano (luka ali železniška postaja), b) ladja in ladijska družba, ki je prevzela blago, ali označba in šte-

vilka vagona, če je bilo blago poslano po suhem, c) smer poti, po kateri bi moralo blago potovati, d) luka ali kraj, kamor je bilo blago namenjeno;

6. a) kje se sedaj nahaja blago, oz. ladja ali vagon, b) da li je bilo blago med tem časom izkrcano iz broda ali vagona in kje je trenutno;

7. a) ali so izpolnjene vse formalnosti, ki se zahtevajo pri uvozu v Jugoslavijo, b) številka in datum uvoznega dovoljenja Narodne banke, c) številka in datum uvoznega dovoljenja angleškega konzulata, d) številka in datum navicerta;

8. a) ali je bilo blago plačano, b) kolikšen znesek je bil plačan pri delnem plačilu blaga, c) sredstvo in način plačila (devize, kliring ali kompenzacija);

9. pogoji, po katerih je bilo blago kupljeno (cif ali fob).

Uvozniki, ki bodo prijavili svoje blago, so dolžni sproti obveščati Direkcijo za zunanjo trgovino o vsaki količini blaga, ki ga bodo mogli naknadno uvoziti v Jugoslavijo. Prav tako se opozarja uvozniki, da bodo sami trpeli škodo, če navedenega blaga ne bodo pravočasno prijavili Direkciji za zunanjo trgovino. Prijave je dostaviti v štirih izvodih, od katerih naj se eden opremi s kolkom za 10 din.

Dobave - licitacije

Stab mornarice kr. Jugoslavije v Zemunu sprejema do 28. avgusta ponudbe za dobavo cevi; 30. avgusta papirja in do 2. septembra elektrotehničnega materiala.

Komanda podvodnega orožja v Kumboru sprejema do 28. avgusta ponudbe za dobavo izolirnega kabla, jeklene žice, železne pocinkane žice, kositra za spajanje, vrvice; 29. avgusta vazeline, konzistentne masti, sode, sidla, smirkovega platna, parafina, voska ter mila; 30. avgusta raznih strojev; 8. septembra ebonita, karbolineja, katrana, jeklenih ščetk, vrvi, voska, konzistentne masti ter specialnega olja.

Direkcija drž. rudnika v Kaknju sprejema do 26. avgusta ponudbe za dobavo tračnikov, tuljcev za jamske vozčke, strojnih svedrov, bombažnih krp za čiščenje, svinčenega kabla, transformatorja, drobilnic za premog; 2. septembra stekel za bencinske svetilke in trofaznih transformatorjev.

Direkcija drž. rudnika Velenje sprejema do 26. avgusta ponudbe za dobavo asinhronskega motorja, transmisijskih jermen, jamskega smrekovega lesa, vijakov z maticama, transportnih gumijevih jermenov, plošnatga železa, elek. vitljev, električnih vrtnih strojev, enega pisalnega stroja, zakovice in vijakov, respiratorjev iz gobaste gume, reverzirnega kontrolnika, manesmanovih cevi, kompletnih klozetov, portland-cementa, jamskih zasekačev iz jekla, raznih delov za črpalke, ter za popravila mano in

Mogočna zdravilna moč narave

se še posebno izraža v naravni ROGAŠKI SLATINI

vakuum metrov; 2. septembra centrifugalne sesalke z elektromotorjem ter osi; 9. septembra gumo-cevnege kabla, stekel za jamske svetilke, transformatorjev, dopolnilnih varovalnih omaric ter trofaznega elektromotorja.

Pomorska zrakoplovna šola, Divulje sprejema do 30. avgusta ponudbe za dobavo raznih spiralnih svedrov ter raznega orodja, koksa, lesnega oglja, raznega železa, jekla, cevi, razne pločevine, raznih ščetk, bombaža za čiščenje idr.

2. hidroplanska komanda Divulje sprejema do 23. avgusta ponudbe za dobavo raznih desk.

Komanda pomorskega arzenala v Titovu sprejema do 26. avgusta ponudbe za dobavo bakrene pločevine, žebeljkov iz medni, ventilov, pip, pocinkanih čepov, krogičnih ležajev, karbida, železnih peči, kolen za cevi; 27. avgusta lepila, kabla, tekočine za poliranje laka, kavčuka, cevi in ploščic iz kavčuka, elektrod, palčic za avto-geno varjenje, krp in brisač ter kosovih otrlačev za čevlje; 28. avgusta lanene jadrenine; 30. avgusta zakovice iz plavljenega jekla, bronce, brodskih zvoncev in kabla, raznih ščetk, razne vrvice ter bakrenih cevi; 2. septembra raznih stekel za vodo in oljekaze, raznih čopičev za barvanje in lakiranje, filter-papirja, steklenih posod in epruvet, električne peči itd.; 3. septembra ključavnic, vijakov profilov iz medni, raznih ključavnic ter okovja za okna in vrata.

LICITACIJE:

Dne 22. avgusta bo pri »Dravski radionici v Ljubljani« pismena licitacija za dobavo nafte, raznih olj, bencina, petroleja in tovnostne masti; 23. avgusta raznih barv, ščetk in čopičev, mila, sode, steklenega papirja in platna ter tesarskih svinčnikov; 24. avgusta impregniranega platna, usnja, voska ter strojnih igel; 27. avgusta raznih vijakov in zakovic, raznega ročnega orodja, verig ter žice.

Dne 23. avgusta bo v pisarni referenta inženjerje štaba dravske divizijske oblasti v Ljubljani licitacija za popravilo objektov vojašnice »Kralja Aleksandra« v Celju in dne 31. avgusta za adaptacijo objekta konjušnice v vojašnici »Vojvode Putnika« v Mariboru.

Dne 24. avgusta bo pri Štabu zrakoplovstva vojske v Zemunu licitacija za dobavo nafte, petroleja; 26. avgusta karbida; 27. avgusta raznih ščetk; 29. avgusta raznih olj; 3. septembra za dobavo raznih oblačil in rokavic za delavce in mehaničarje; 7. septembra raznih cevi; 12. septembra bakra, bronce, aluminija, duraluminja in sive litine; 13. septembra raznega fotografskega materiala.

Dne 26. avgusta bo v intendaturi štaba dravske divizijske oblasti v Ljubljani ofertna licitacija za dobavo večje množine ovsa, sena in slame.

Dne 28. avgusta bo pri Dir. drž. železnice v Ljubljani ofertna licitacija za dobavo in montažo dvigal.

Dne 29. avgusta bo pri Direkciji šum v Ljubljani pismena licitacija, v primeru neuspele prve pa dne 9. septembra druga za prodajo ca. 7.400 plm smrekovega in jelovega tehnično porabnega lesa.

Dne 30. avgusta bo pri Upravi državnih monopolov v Beogradu ofertna licitacija za dobavo lepenke za znamkovalnico in dne 7. septembra specialnega papirja.

Dne 2. septembra bo pri Štabu savske divizijske oblasti v Zagrebu licitacija za dobavo večje množine mila za pranje.

Dne 4. septembra bo pri Direkciji pomorskega prometa v Splitu licitacija za dobavo petroleja.

Dne 10. septembra bo v intendaturi komande pomorskega arzenala v Titovu licitacija za dobavljanje svežega govejega mesa za čas od 1. oktobra 1940. do 31. marca 1941.

Dne 10. septembra bo pri Centralni direkciji državnih rudarskih podjetij v Sarajevu licitacija za dobavo stresal na električni pogon; 17. septembra transportnega traka z električnim pogonom.

(Predmetni oglasi so v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani na vpogled.)

Lep in živ

bo jesenski Ljubljanski velesejem od 31. avgusta do 9. septembra. Na sejmišču je začelo že vreti, že se pripravljata industrija in obrt, da dasta najširši javnosti vpogled v svoje snovanje in delovanje. Razstavljale bodo: strojna in kovinska industrija, fina mehanika, radio, elektrotehnika, razsvetljava in kurjava, bicikli, vozovi za šport, poljedelski stroji in orodje, mlinci, lesna industrija, pletarstvo, igrače, tekstilna industrija in konfekcija, čipkarstvo, usnje in konfekcija, papir in pisarniške potrebščine, kemična industrija, fotografija, živilska industrija, stavarstvo, glasbilo, steklo, porcelan, keramika, bižuterija in različne tehnične, kemične in druge novosti. Posebne razstave bodo: pohištvo in stanovanjska oprema, mala obrt, perutnina, golobi in kuni, cvetje in zelenjava, zobna tehnika, naša vsakdanja prehrana, obramba pred napadi iz zraka, likovna umetnost, razstava motornih in brezmotornih letal ter modelov, turizem.

Dne 8. septembra bo tekmovalje harmonikarjev. Šolska vodstva opozarjamo, naj si z mladino ogledajo to prireditev.

Naše organizacije

Uradni dan Zbornice za TOI v Ljubljani bo za Ptuj, okolico, Ormož, Ljutomer, Mursko Soboto in Dol. Lendavo v četrtek 22. avgusta v prostorih Združenja trgovcev za mesto Ptuj, Narodni dom.

Na državni trgovski akademiji v Ljubljani

bodo popravni izpiti in dopolnilni izpiti za sprejem v I. oziroma III. razred 27., 28. in 29. avgusta po sporedu, ki je objavljen na razglasni deski. Prijave za vpis v I. razred sprejema ravnateljstvo od 22. do 29. avgusta med 9. in 12. uro. Dijaki (-inje) za vse štiri razrede se bodo vpisovali 2., 3. in 4. septembra 1940.

Prodaja 4000 kubičnih metrov celuloznega lesa

V sredo dne 21. avgusta 1940 bo na ljubljanski borzi javna prodaja 4000 (štiri tisoč) prostornih metrov celuloznega lesa, in sicer ob 12. uri dop. v borzni dvorani.

Združenje trgovcev v Ljubljani naznanja

Vpisovanje v trgovsko-strokovno nadaljevalno šolo bo za vse razrede od 2. do 4. septembra t. l., vsakokrat od 9. do 11. ure in od 14. do 17. ure v pisarni Združenja trgovcev, Trgovski dom.

Novinci morajo biti stari 14 let in morajo predložiti pri vpisovanju zadnje šolsko izpričevalo, učno pogodbo in zdravniški izvid. Za sprejem v šolo mora imeti vsak najmanj tri dovršene razrede srednje ali meščanske šole ali pa popolno višjo osnovno šolo. Z manjšo predhodno izobrazbo bodo učenci sprejeti le v primeru še razpoložljivega prostora.

Novinci, ki so uspešno dovršili nižjo srednjo ali meščansko šolo, bodo pogojno sprejeti v drugi razred.

Vsak učenec vplača pri vpisu 400 din šolnine, novinci pa poleg te še 100 din vpisnine. Učenci III. razredov pa plačajo poleg šolnine 100 din oprostitine. Vpisovanje se vrši na podlagi predložitve lanskega šolskega izpričevala.

Semestralni izpiti bodo v sredo dne 28. avgusta, popravni v četrtek dne 29. avgusta, jesenski zaključni (ustni) pa v petek dne 30. avgusta t. l. vsakokrat ob 14. uri. Pismeni zaključni izpiti bodo v sredo 28. avgusta ob 16. uri. Podrobnosti bodo razvidne na šolski deski.

Redni pouk se prične v ponedeljek dne 9. septembra ob 14. uri.

„Pogod“ — hrvatski Prizad ustanovljen

V soboto je bila v Zagrebu ustanovna skupščina »Privilegirane gospodarske delniške družbe banovine Hrvatske« v Zagrebu (»Pogoda«).

Skupščino je otvoril načelnik trg. odseka banske uprave dr. Lamer, ki je tudi podal program nove družbe. V prvi vrsti je treba rešiti vprašanje prehrane. O tem je lani skrbela Gospodarska sloga v sodelovanju s Prizadom, njuno delo pa je podpirala banska oblast v Zagrebu. Ker pa je Prizad skupna ustanova za Hrvatsko in vso državo, mora Prizad skrbeti predvsem za vsedržavne potrebe, v Hrvatski pa pripada ta skrb v prvi vrsti banovini. Tudi Gospodarska sloga ne more v celoti zadovoljiti nalogam nakupne ustanove za prehrano. Zato se je proučevalo vprašanje ustanovitve posebnega odseka pri banski upravi za prehrano. Ker pa bi bil ta odsek kot administrativna enotica premalo elastičen, se je sklenilo, da se ustanovi posebna privilegirana družba s komercialnim značajem. Ta ustanova bo opravljala vse nakupne in prodajne posle po trgovskih načelih, od drugih trgovskih podjetij pa se bo razlikovala v tem, da bo služila javnim interesom. Nova ustanova se razlikuje od drugih zasebnih tudi v tem, da bo od bana pooblašena za posle, ki se tičejo prehrane prebivalstva.

Dr. Lamer je nadalje naglasil, da nova organizacija »Pogoda«, kakor se skrtašeno imenuje nova družba, ni nikakoli konkurenca Prizadu, temveč bo vodila vse svoje posle v najbolj ozkem sodelovanju s Prizadom. Na ozemlju Hrvatske bo vodila mnoge posle namesto Prizada, ki se bo zato mogel bolj posvetiti svojim drugim nalogam. Prizad bo skrbel predvsem za proizvode, ki so važni za vso državo, Pogoda pa bo posvetil posebno pažnjo proizvodni, ki so posebne važnosti za Hrvatsko. Da bi bilo sodelovanje Pogoda s Prizadom čim popolnej-

še, je v ravnateljstvu Pogoda tudi glavni ravnatelj Prizada ter en član izvršnega odbora Prizada.

Pogoda bo nadalje sodeloval z Gospodarsko slogo ter Savezom srbskih zemljoradniških zadrug. Večino v Pogodu ima banovina, da se s tem manifestira povezanost oblasti z zasebnimi gospodarskimi ustanovami. Sestava Pogoda dokazuje, da hoče banska oblast združiti vse hrvatske gospodarske kroge za pospeševanje hrvatskega gospodarstva, kar je posebno važno danes, v dobi diriganega gospodarstva. Pogoda bo dopolnjeval pravno-gospodarski sistem upravljanja gospodarstva, kakor ga je začela izvajati banska uprava. Posebno pri določevanju cen in zatiranju draginje bo važna vloga Pogoda. V diriganem gospodarstvu se zmanjšuje riziko podjetnika, njegov dobiček pa se določi. Noben soliden podjetnik se naj ne boji za svoje bodočnost, ker mora vsak za svoje delo dobiti tudi pravično nagrado.

Z ustanovitvijo Pogoda je ban dr. Šubišić v soglasju z dr. Mačkom položil nove temelje za izgradnjo hrvatskega gospodarstva. Pogoda naj postane v smislu idej Stjepana Radića jedro hrvatske seljačke gospodarske politike. Glavni cilj Pogoda je: občno blagostanje hrvatskega naroda.

Nato se je prešlo na volitve ter je bil izvoljen za predsednika Pogoda dr. Lamer, za glavnega ravnatelja pa imenovan dr. Slavko Flögel.

Delniška glavnica je določena na 20 milijonov din, zaenkrat pa je vplačanih samo 10 milijonov dinarjev.

V razgovoru z novinarji je dejal dr. Lamer, da bo Pogoda v dogovoru s Prizadom opravljala na ozemlju Hrvatske funkcije Prizada. Zlasti bo interveniral Pogoda na notranjem trgu ter posebno skrbel za prehrano prebivalstva. Poleg tega pa bo skušal dvigniti potencial hrvatskega gospodarstva.

Obrtna nadaljevalna šola v Mariboru

ponovno in to zadnjič opozarja na vpisovanje za novo šolsko leto, ki bo te dni od dopoldnevih na mestnem poglavarstvu. Doslej se je vpisalo šele par vajencev in vajenk. Proti neupravičenim zamudnikom bo postopala šola pa uradnih predpisih.

Koruzo bomo nabavili iz Besarabije in sovjetske Bukovine

Iz Beograda poročajo, da so naše pristojne oblasti stopile v stik s sovjetsko trgovsko delegacijo zaradi možnosti nabave koruze v Besarabiji in severni Bukovini. Nabava koruze iz teh krajev bi bila cenena zaradi njih bližine in pa možnosti, da se vsa koruza dobavi po vodni poti.

Žitni silosi za Slovenijo

Šest žitnih skladišč, vsako za 300 vagonov pšenice, dobi Slovenija. Skladišča bodo zgrajena po enotnih načrtih, ki so že izdelani. Skladišča bodo pritlične zgradbe, dolge

po 36 m in široke po 11 m. Streha bo navadna slemenska in krita z opeko. V notranjosti skladišča bodo lesene pregrade v dveh nadstropjih. V teh pregradah bo nastalo žito, za katero bo prostora za celih 50 vagonov. Vsako skladišče bo veljalo 300 do 400.000 din. Vzporedno s to akcijo bo tudi banovina skušala pripraviti čim več zaloga, tako za zimo kot tudi za pomlad.

Polovico potnih stroškov si prihrani,

kdor potuje v prvi polovici meseca septembra v Ljubljano. Dne 31. avgusta se prične jesenski Ljubljanski velesejem, ki traja do 9. septembra. Kdor si velesejem ogleda, ima brezplačen povratek. Na odhodni železniški postaji si mora kupiti poleg cele vozne karfe do Ljubljane še rumeno železniško izkaznico, ki stane 2 din. V Ljubljani, pri velesejemski blagajni, se bodo izdajala potrdila o obisku velesejma, nakar velja stara vozna karta in pa železniška izkaznica za brezplačno vožnjo na tisto postajo, s katere je odpotoval. Ta olajšava velja za potovanje v Ljub-

ljano od 26. avgusta do 9. septembra, za povratek od 31. avgusta do 14. septembra.

Uvoz rjavega premoga in lignita se ne bo več dovolil

Nekatera industrijska podjetja so zaprosila za carine prost uvoz rjavega premoga in lignita. Kakor se sedaj poroča iz Beograda, so bile vse te prošnje odklonjene, ker se bo dovoljeval uvoz samo visokovrednega premoga, ki ga v naši državi primanjkuje. Naši domači rudniki so se zavezali, da bodo v redu dobavljali industriji potrebne količine rjavega premoga in lignita.

Tromesečne rezerve goriv in mazil za industrijska podjetja

Izdana je bila naredba, da se morajo do konca tega meseca oskrbeti vsa industrijska podjetja s tromesečno rezervo tekočega goriva in mazil, ki jih potrebujejo za svoje obratovanje. Te rezerve morajo biti stalne in se morajo vedno sprosti dopolnjevati. To je bilo že prej predpisano, a se je sedaj ugotovilo, da se mnogo podjetij po tem ni ravnilo. Sedaj se predvidevajo tudi sankcije proti vsem podjetjem, ki se ne bi ravnala po teh predpisih.

Doma in po svetu

Kralj Peter je na Veliki šmaren prišel v Kamniško Bistrico in odšel na svoj prvi lov. Lovska sreča je bila kralju naklonjena ter si je kralj pridobil tri lovske trofeje. Po lovju je kralj veselo razpoložen obdaril gonjače in lovce.

Minister za soc. politiko in ljudsko zdravje dr. Budisavljević je sprejel na Jesenicah zastopnike slovenskih delavskih organizacij, ki so mu izročili dve spomenici o delavskih zahtevah. Zahtevalo večjo zaščito za delavske zaupnike ter izpolnitev delovanja in inspekcije dela. V spomenici svobodne delavske strokovne organizacije pa se zahteva tudi razpis volitev v Delavsko zbornico. Dr. Budisavljević je odgovoril, da bo volitve razpisal, kakor hitro se bodo razmere na svetu nekoliko pomirile. Izjavil je nadalje, da bo po možnosti skušal ustreči tudi drugim zahtevam delavcev.

8. avgust, kot dan smrti Stjepana Radića, naj se po predlogu »Seljačke doma« proglasi kot narodni in državni praznik v banovini Hrvatski.

Upokojen je pomočnik notranjega ministra dr. Milorad Vlaskalić.

Beograjski »Napred« piše o naši javni upravi ter pravi med drugim: Državna uprava bi morala biti sluga naroda, ne pa narod sluga uprave. Sluga naroda pa bo postala uprava šele takrat, kadar ne bo več služkinja strank... List nato pravi: Pri nas se mnogo govori o reformah. Najpotrebnejša bi bila uredba, po kateri bi smel državni upravni aparat služiti samo državi in narodu.

Ljubljanska policijska uprava je odklonila potrditev pravil društva prijateljev Sovjetske Rusije, katera je predložil pripravljalni odbor. Ta se je zato sedaj razšel.

Objavljena je bila uredba o izvozu konj. V bodoče se bodo smeli konji izvažati le na podlagi izvoznih dovoljenj Direkcije za zunanjo trgovino.

V Ivanjkevi pri Ormožu je umrla gospa Katinka Petovarjeva, roj. Rajh, soproga znanega gospodarskega in javnega delavca Lovra Petovarja. Pokopnica je bila daleč na okoli znana kot odlična narodna žena, skrbna mati in dobra gospodinja. Bodi ohranjen plemeniti gospe lep spomin! Žalujemo čim pa naše iskreno sožalje!

Občinski svet v Rumi je sklenil,

da bo dal vsem industrijskim podjetjem, ki bi se ustanovila v Rumi, velike ugodnosti. V neposredni bližini kolodvora bo dala občina podjetjem brezplačna stavbišča. Nadalje bi se za določeno število let odpovedala vsem občinskim davščinam. Delovne meze so tu nizke. Tudi slovenske občine bi morale pokazati več razumevanja za potrebe industrije, ker so sicer v nevarnosti, da se bo marsikatero podjetje preselilo iz Slovenije v kraje, kjer se nudijo podjetjem večje ugodnosti.

Ivančič Anton iz Podbrda, Ferdinand Kravanja in sofer Alojz Knez iz Nemčije, za katerimi je bila razpisana znana tirailica in nagrada 100.000 din, so bili od sodišča za zaščito države obsojeni, in sicer prva dva na po tri leta robije, Knez pa na štiri leta robije.

Italijanski listi ostro zavračajo angleške vesti, da bi bila grška križarka »Helli« torpedirana od italijanske podmornice. »Corriere della Sera« piše, da se v torpediranju vidi Churchillov prst. Angleži so to storili, da bi poslabšali grško-italijanske odnose.

Neznana podmornica je potopila s torpedi na Atlantskem oceanu dve grški tovorni ladji, in sicer 4100-tonsko ladjo »Thetis« in 3500-tonsko ladjo »Haphtiros«.

Skupina 30 angleških bombnikov je preletela švicarsko ozemlje in nato bombardirala nekatere važnejše objekte v Milanu, Turinu in drugih severno-italijanskih mestih. Britanska letala so letela čez švicarsko ozemlje. Švicarska vlada je zaradi kršitve njene nevtralnosti protestirala v Londonu.

Angleška letala so znova preletela švicarsko ozemlje na poti v Italijo, kjer so bombardirala gorjetalijanska mesta. Švicarska vlada je odredila, da morajo protiletalske baterije streljati na vsako tuje letalo, ki bi brez posebnega dovoljenja preletelo švicarsko ozemlje. Italijanski listi pravijo, da bi morali izdati švicarji ta ukrep že takoj po prvem preletu angleških letal. Pripomniti pa je treba, da let angleška letala tako visoko, da jih protiletalski topovi sploh ne morejo zadeti.

Neznana torpedovka je izstrelila tri torpede na grško križarko »Helli«. Križarka se je potopila. Sedaj se je razvila v listih polemika, kateri narodnosti je pripadala podmornica, ki je torpedirala križarko.

Angleški letalski minister Sinclair je sporočil na neko vprašanje v spodnji zbornici, da služi avstrijski bivši podpredsednik vlade knez Starhemberg kot prostovoljec v francoskem letalstvu generala de Gaullea.

Med Vel. Britanijo in Združenimi državami Sev. Amerike se vodi pogajanja, da bi Anglija dala Združenim državam v najem nekatere otoke, kjer bi Združene države zgradile pomorska in letalska oporišča.

Ameriška vlada je naročila pri Fordu 4000 letalskih motorjev.

Za šefa gen. štaba sovjetske vojske je imenovan na mesto zaradi boleznih odstopivšega maršala Sapozhnikova gen. Mereckov, ki je povečeval sovjetski vojski v rinski vojni. Za prvega pomočnika narodnega komisarja za vojsko pa je imenovan maršal Budjoni. Vsa sovjetska vojska bo reorganizirana z ozirom na izkušnje sedanje vojne. Objavljena je bila nadalje uredba o pospešeni dobavi vojnega in drugega materiala za potrebe oboroževalne industrije.

V Sovjetski vojski so bile uvedene nove oficirske uniforme in novi čini, ki bolj jasno označujejo čin oficirja.

Japonci so po informacijah iz kitajskega vira zahtevali od Sijama prepustitev nekaterih krajev, kjer bi zgradili svoja letalska, pomorska in vojaška oporišča. Baje so tudi zahtevali izročitev sijamske železnice v japonsko upravo. Siam naj bi se končno odločil za ožje gospodarsko in vojaško sodelovanje z Japonsko.

Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani opozarja delodajalce

da so v prejšnjem mesecu dostavljeni plačilni nalogi zapadli v plačilo. Prispevki morajo biti poravnani v osmih dneh po prejemu plačilnega naloga!

Za čuvanje pravice zavarovancev do pokojnine je potrebno, da so zavarovani prispevki dejansko plačani!

To opozorilo je smatrati kot opomin! Proti delodajalcem, ki ne bodo poravnali prispevkov, mora urad uvesti prisilno izterjavo brez predhodnega opomina. Urad izvršuje važne socialne dolžnosti, ki ne dopuščajo odlašanja.

barva, plesira in kemično snaži obleke, klobuke itd. Skrob in svetlosti srajce, ovratnike in manšete. Pere, suši, monga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH

Poljanski nasip 4-6, Selenburgova ul. 3

Telefon št. 22-72.

Vsak ne more v Zdravilišče ali vsak mora paziti na zdravje in doma piti vsaj mesec dni našo najboljšo prirodno mineralno vodo, ki je obenem tudi zdravilna za mnoge bolezni srca, ledvic, želodca, jeter, žolča, razne katere in čiščenje krvi ter normalizira delovanje notranjih žlez in živcev

o n o z r d e č i m i s r c i l